

Malung-Sälens kommun

Kommunal serviceplan

för Malung-Sälens kommun
2024–2027

Fastställt av: Kommunfullmäktige 2024-05-28

Dnr: KS/2021:711

Innehåll

Inledning	3
Serviceplanens omfattning	3
Syfte med serviceplanen	5
Mål till 2027	6
Nulägesbeskrivning prioriterade orter	
<i>Rörbäcksnäs</i>	7
<i>Yttermalung</i>	8
<i>Tyngsjö</i>	9
<i>Öje</i>	10
<i>Malungsfors</i>	11
<i>Lima</i>	12
<i>Sörsjön</i>	13

Lejsme Pers stuga, Rihimäki, Malungs finnmark

Inledning

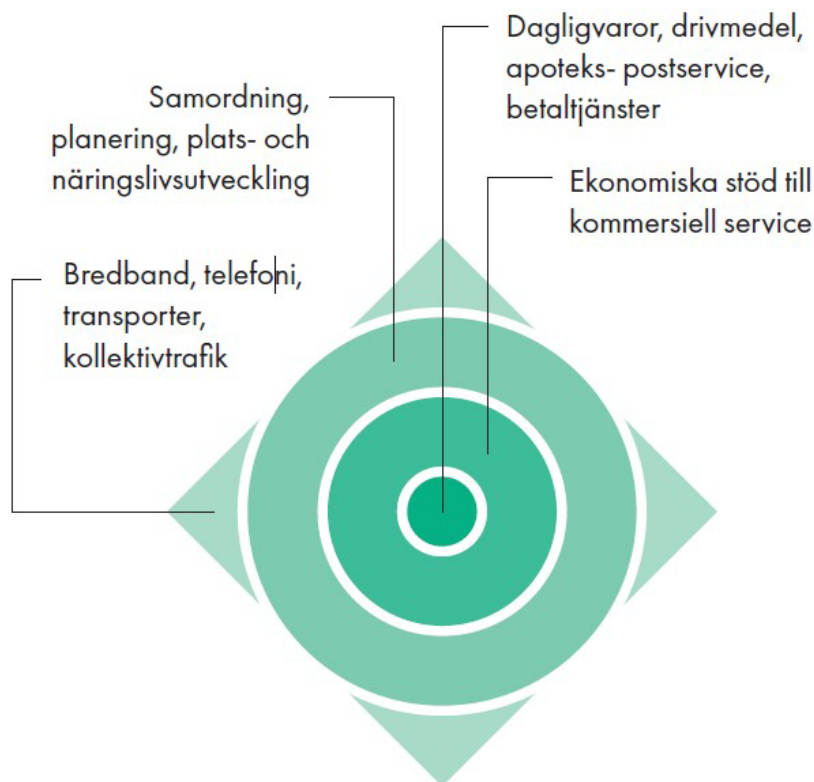
En godtagbar servicenivå är viktig för att boende, föreningar, företag och besökare ska ha rimliga förutsättningar för att bo kvar, flytta till eller verka på landsbygden. Det regionala serviceprogrammets syfte är att bidra till en god tillgänglighet till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla Dalarnas bygder.

I Dalastrategin finns tre målområden som kopplar an till olika dimensioner av hållbarhet – miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Inom varje målområde finns prioriteringar och positioner för 2030. Kommunen bidrar i sin lokala serviceplan framför allt till målområdet "Ett sammanhållet Dalarna", som handlar om att alla människor i Dalarna ska ges likvärdiga möjligheter

att delta i samhällsutvecklingen. Naturligtvis ger detta också positiva avtryck på både miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Malung-Sälens kommuns serviceplan bidrar också till kommunens beslutade Målbild 2027.

Serviceplanens omfattning

Denna serviceplan har bäring på de avgränsningar som anges i det Regionala serviceprogrammet; dagligvaror, drivmedel, grundläggande betaltjänster, post- och paket och apotekstjänster. Viss offentlig service kan inkluderas om den bedöms vara av särskilt intresse. Tillväxtverkets definition av *särskilt intresse* är service som kan kopplas till servicepunkter, exempelvis bibliotek och kulturella mötesplatser, information till besökare och samordning av godstransporter och kollektivtrafik.

Figur 1: Tillväxtverkets modell för grundläggande kommersiell service, där kärnan är tillgängligheten till serviceslagna dagligvaror och drivmedel samt ombudsfunktioner för post- och pakettjänster, apoteksvaror samt betaltjänster.

Källa: Tillväxtverket

I Malung-Sälens kommuns serviceplan definieras landsbygden utifrån sju prioriterade serviceorter: Rörbäcksnäs, Sörsjön, Tyngsjö, Yttermalung, Öje, Malungsfors och Lima. Fokus ligger på den kommersiella servicen som är kopplad till dagligvarubutiken på orten. Om sådan butik saknas kan en servicepunkt uppfylla en praktisk funktion för myndigheter, kommun och företag samt naturligtvis fungera som social mötesplats.

Förutom de sju prioriterade serviceorterna behövs en utökad samverkan mellan privata, offentliga och ideella aktörer för att utveckla och stärka handeln i Malung och Sälens tätorter.

Malung-Sälens kommuns serviceplan har också en koppling till de trygghetspunkter som kommunen beslutat att inrätta och sammanfaller med de prioriterade orterna där fokus är tryggad service i kristid.

Trygghetspunkt definieras enligt MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) som en mötesplats dit människor kan

vända sig vid större kriser i samhället. På en trygghetspunkt bör kommunens invånare och personer som vistas i kommunen till exempel kunna värma sig och få information om den inträffade händelsen.

I andra fall kan det även finnas behov att kunna äta, ladda mobiler och övernatta. Trygghetspunkten kan även ha en viktig funktion vid höjd beredskap genom storskalig utrymning, inkvartering och andra delar i skyddet av civilbefolkningen.

Även utifrån besöksnäringens prioritet inom Malung-Sälens kommuns näringsliv är fungerande service viktig i alla delar av kommunen.

Serviceplanen är också ett verktyg för olika aktörer som vill bidra till en utveckling av landsbygden och ska ses som ett komplement till kommunens övriga planer.

Denna serviceplan ska gälla under perioden 2024–2027 men är öppen för revideringar utifrån vad som sker på landsbygden under perioden.

Gågatan i centrala Malung.

Sälens Gallerian i Sälens by.

Syfte med serviceplanen

Syftet med serviceplanen är att den ska vara ett verktyg i kommunens planeringsarbete samt ge en helhetsbild av den tillgängliga kommersiella servicen som finns på landsbygden.

Det är en handlingsplan för att behålla och utveckla en god tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service för invånare och näringsliv.

En aktuell serviceplan är också en förutsättning för att Region Dalarna ska kunna ta eventuella beslut om ekonomiskt stöd till lanthandel och servicepunkter, eller initiativ som syftar till att behålla den service som dessa kan erbjuda.

Viktigt att ha med sig under kommande åren är den snabba utvecklingen, på alla plan, som sker i vår omvärld. De senaste årens händelser och utveckling med pandemi, förändrat omvärldsläge och inte minst den digitala utvecklingen, har förändrat många människors vanor och förutsättningar i både köpbeteenden och levnadsförhållanden.

Det finns ingenting som pekar på att utvecklingen kommer att avstanna utan snarare gå ännu snabbare. Det är viktigt i de föränderliga förutsättningarna att också vara öppen för ny teknik och beteendemönster och utnyttja dessa till positiva möjligheter för landsbygden.

Foto: Dalarnas regionala serviceprogram 2022–2030

Mål till 2027

Malung-Sälens kommun är glest befolkad och har en stor geografisk yta med långa avstånd. Samordningen av den service som offentliga, kommersiella och ideella aktörer kan erbjuda är därför betydelsefull och förutsätter ett aktivt deltagande från alla parter, inte minst kommunen.

Fungerande service, både på landsbygden och i tätorterna Malung och Sälen är en förutsättning för att bibehålla konkurrenskraft, kompetensförsörjning, locka till nya företags-etableringar och attrahera inflyttare till hela kommunen.

- Kommunen ska verka för att en rimlig tillgänglig service upprätthålls på landsbygden och i tätorterna Malung och Sälen.
- Samtliga sju serviceorter ska bedömas som strategiska ur service- och försörjningssynpunkt. Särskilt ur ett geografiskt perspektiv prioriteras Rörbäcksnäs, Sörsjön och Tyngsjö.
- Kommunen ska främja lokala initiativ där synergiefekter kan uppnås via ett gemensamt utvecklingsarbete mellan föreningar, medborgare, organisationer och företag.
- Möjliggöra för lokala aktörer att delta i offentlig upphandling.
- Kommunen ska medverka i nätverket för regionala serviceprogrammet.
- Kommunen ska medverka till utveckling av lokala servicepunkter.
- Kommunen upprättar trygghetspunkter i samverkan med serviceorter och servicepunkter.
- Kommunen ska medverka till att kommun-, läns- och landsgränser inte är ett hinder för att upprätthålla en god service på rimlig nivå.
- Kommunen verkar för ökad tillgänglighet genom fortsatt satsning på kollektivtrafik och infrastruktur.
- Kommunen bör uppmuntra utvecklingsidéer och nya innovativa lösningar för samlad service på landsbygden.
- Landsbygdshushåll med rätt till hemsändning bör ges möjlighet att få varor hemsända.
- Kommunen bör uppmuntra, stödja och ta vara på de positiva krafter som arbetar för hela kommunen.

Nulägesbeskrivning prioriterade orter

Rörbäcksnäs

Rörbäcksnäs ligger mitt i Skandinaviens största skidområde. Med närhet till Norges största skidanläggning Trysil i väst och de svenska skidanläggningarna Stöten, Hundfjället och Tandådalen i öst och endast 3 km från Scandinavian Mountains Airport.

Rörbäcksnäs har lanthandel och en stor gränshandel med Norge. Byn har några av Sveriges mest omtalade mountainbikespår och är en del av *Biking Dalarna*. Fina fiskevattnen finns och milslånga skoterleder.

I byn finns förskola/fritids och Vildmarksskolan åk F-6 med utomhuspedagogik.

Det finns flera aktiva föreningar i Rörbäcksnäs bland annat byalaget som arbetar för byns utveckling och är bland annat kommunens samtalspartner i utvecklingsfrågor.

Rörbäcksnäs	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	X
Obemannad butik	
Apoteksombud	X
Post/postombud	X
Kontanthantering/Betaltjänster	X (<i>delvis</i>)
Systembolagsombud	X
Spelombud	X
Café/minicafé	X
Paketutlämning	X
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	X
Kiosk	
Drivmedel	X
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-6	X
Förskola	X
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Rörbäcksnäs är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

Flera mindre företag finns också i byn där några är inriktade på outdoorturism och några är mindre entreprenörsföretag i olika branscher.

Samlingslokalen i Rörbäcksnäs är Folkets hus där det bland annat finns ställplatser för husvagnar och husbilar samt tillgång till servicebyggnad.

Yttermalung

Yttermalung ligger drygt en mil söder om centralorten Malung. Runt Yttermalung finns fina vandringsleder och Natura 2000-området Haftahedarna.

Orten har förskola men ingen lanthandel eller tillgång till drivmedel. Under åren har restaurang/kiosk funnits från och till.

I byn finns en mycket väl fungerande camping och stugby med över 10 000 gästnätter varje år och besökare från stora delar av Europa. Campingen har utvecklats genom åren och erbjuder naturupplevelser året runt.

I Yttermalung finns också en tempererad utepool som drivs av Yttermalungs IK. Föreningen har idag ungefär 100 aktiva medlemmar och har aktiviteter för alla åldrar året runt, t.ex. skidspår, simskola och gym.

Yttermalung	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	
Obemannad butik	
Apoteksombud	
Post/postombud	
Kontanthantering/Betaltjänster	
Systembolagsombud	
Spelombud	
Café/minicafé	
Paketutlämning	
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	X
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	X
Kiosk	
Drivmedel	
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-6	
Förskola	X
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Yttermalung är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

Tyngsjö

Tyngsjö ligger i den sydligaste spetsen av kommunen som även benämns Malungs Finnmark och är en del av den så kallade Tiomilaskogen. Det är cirka 4 mil till Hagfors och Vansbro och 5 mil till Malung.

Tyngsjö står i princip helt utan kommersiell service. Här finns två stugbyar och camping och en relativt stor och ökande outdoor- och naturturism. Hemsändningsbidraget för att hjälpa personer att få dagligvaror är viktigt liksom den kompletteringstrafik som finns för resor till och från Malung två dagar i veckan.

I Tyngsjö finns en mycket aktiv bygdegårdsförening som bland annat under 2023 samlats i ett gemensamt arbete med att belysa vad man anser är viktig service och utveckling för bygden. Fiberanslutning blir möjligt under 2024 för hela eller delar av bygden.

Ett prioriterat arbete med att skapa en obemannad butik under 2024 har startat i samarbete med kommunen och leverantör.

Arbete med paketutlämning med extern aktör har påbörjats. Laddstolpar kommer

Tyngsjö	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	
Obemannad butik	
Apoteksombud	
Post/postombud	
Kontanthantering/Betaltjänster	
Systembolagsombud	
Spelombud	
Café/minicafé	X
Paketutlämning	
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	X
Kiosk	
Drivmedel	
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-6	
Förskola	
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Tyngsjö är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

också att vara ett prioriterat mål. Under 2023 har ett arbete tillsammans med kommunen och FRG (Frivilliga Resursgruppen) startat för att etablera den första trygghetspunkten i kommunen.

Öje

Öje ligger ca två mil öster om Malung. Byn har ett aktivt föreningsliv med bl.a. Öje IF och Öjesjöns båt- och fritidsklubb. Det finns även vandrarhem med camping, fina kanotleder och fiskevatten.

På vintern finns Öje Winter Arena med plogade banor för långfärdsskridskor och olika aktiviteter.

Öje saknar till stora delar kommersiell service. I byn finns ett servicehus som ägs av Malung-Sälens kommun. Där har restaurang och minibutik från och till funnits. Hösten 2024 etableras två laddstationer vid Öjes servicehus.

Öje	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	
Obemannad butik	
Apoteksombud	
Post/postombud	
Kontanthantering/Betaltjänster	
Systembolagsombud	
Spelombud	
Café/minicafé	
Paketutlämning	
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	X
Kiosk	
Drivmedel	X
Laddstation	X
Offentlig service	
Skola F-6	
Förskola	
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Öje är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

Malungsfors

Malungsfors ligger en mil norr om Malung på väg upp mot Sälenfjällen.

Byn har en F-6 skola, fritids och förskola.

De senaste åren har engagemanget för byns överlevnad och utveckling växt genom olika ideella initiativ, bland annat genom att man åter öppnade tankstationen som tidigare lagts ned. Det finns idag ingen lanthandel men under 2024 planerar Ortsbor att öppna en obemannad butik med paketutlämning.

Malungsfors badhus med sin ångbastu är en populär samlingsplats för många.

Dessutom finns ett antal företag i byn, bland annat butiker med skinn, jakt, tennsmide och heminredning.

Malungsfors	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	
Obemannad butik	X
Apoteksombud	
Post/postombud	
Kontanthantering/Betaltjänster	
Systembolagsombud	
Spelombud	
Café/minicafé	
Paketutlämning	X
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	
Kiosk	
Drivmedel	X
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-6	X
Förskola	X
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Malungsfors är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

Lima

Lima ligger ungefär fyra mil norr om Malung och ungefär tre mil söder om Sälen. Här finns relativt mycket av både kommersiell och offentlig service, bland annat förskola, skola F-9, dagligvarubutik, bank, äldreboenden och en mängd företag.

I Limesforsen finns Sixten Jernbergs museum med restaurang. Under 2023 flyttade Coop från Limesforsen till nya lokaler i Lima.

Foto: Regionala serviceprogrammet 2022–2023

Lima Besparingskog är en betydelsefull aktör som bidragit i olika projekt för att utveckla bygden, bland annat Årabadet med tempererad bassäng, ställplatser för husbilar och olika fritidsaktiviteter.

Lima	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik	X
Obemannad butik	
Apoteksombud	X
Post/postombud	X
Kontanthantering/Betaljänster	X
Systembolagsombud	X
Spelombud	X
Café/minicafé	X
Paketutlämning	X
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	X
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	
Kiosk	
Drivmedel	X
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-9	X
Förskola	X
Särskilt boende för äldre	X
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Lima är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer successivt kommande år att implementeras.

Sörsjön

Byn är Malung-Sälens kommuns norra utpost och ligger drygt tre mil norr om Sälens by. Här finns en lanthandel med sportartiklar och försäljning av drivmedel.

Här finns utbud med möjlig utgångspunkt att locka trafikströmmarna och även utrymme att satsa på natur- och outdoorturism med stor utvecklingspotential. Det närliggande Näsfjället med sin skidanläggning är en del av Sörsjöns upptagningsområde. Möjlighet finns för ny aktör att ta över och driva anläggningen.

I Sörsjön finns ett antal föreningar bl.a. Sörsjöns byalag som anordnar olika aktiviteter året runt.

Flera mindre företag har verksamheter i byn med omnejd, bl.a. gästgiveri med spa och restaurang.

Sörsjön	2024
Serviceutbud	
Dagligvarubutik inkl. sportartiklar	X
Obemannad butik	
Apoteksombud	X
Post/postombud	
Kontanthantering/Betaltjänster	X (delvis)
Systembolagsombud	X
Spelombud	X
Café/minicafé	
Paketutlämning	
Annan kommersiell verksamhet	
Restaurang/värdshus	X
Hotell/vandrarhem/B&B/camping	X
Kiosk	
Drivmedel	X
Laddstation	
Offentlig service	
Skola F-6	
Förskola	
Särskilt boende för äldre	
Bokbuss	X
Övrigt	
Möteslokal	X

Sörsjön är av Malung-Sälens kommun utsedd till trygghetspunkt och kommer succesivt kommande år att implementeras.

